

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.411.002.01.2015
S.15.002

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	S.15.002 – Kształtowanie cen usług za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków na terenie powiatu szczecineckiego.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Maciej Mikulski - specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 96114 z dnia 13 sierpnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szczecinku, ul. Bugno 2 78-400 Szczecinek ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Wdowiak – Prezes Zarządu od 1 lipca 2006 r. (dowód: akta kontroli str. 27, 83)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie² Najwyższej Izby Kontroli³, Spółka w latach 2013-2015 (do 30.06) właściwie wykonywała swoje obowiązki w zakresie kształtowania cen za dostawy wody i odbiór ścieków. Realizowane przez Spółkę zadania inwestycyjne finansowane były ze środków własnych oraz środków pomocy bezwrotnej udzielonej na realizację projektu „Zintegrowana Gospodarka Wodno-Ściekowa w Dorzeczu Parsęty”⁴. Taryfy kalkulowane były na podstawie kosztów faktycznie poniesionych w roku poprzedzającym rok taryfowy z uwzględnieniem planowanych zmian w roku obowiązywania taryf. Wnioski taryfowe przedkładane były Burmistrzom (Wójtom) 6 obsługiwanych przez PWiK gmin terminowo i zawierały wszystkie wymagane dane. Taryfy ogłaszane były zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵. NIK nie wnosi uwag do prawidłowości działań windykacyjnych prowadzonych przez Spółkę wobec dłużników. Wielkość planowanych usług na dany rok taryfowy ustalana była zgodnie z obowiązującymi przepisami, na podstawie danych dotyczących zużycia wody/odprowadzania ścieków z roku poprzedniego. Wypracowane zyski, zgodnie z wolą Wspólników, przeznaczane były na kapitał zapasowy.

Spółka nie wykonała inwestycji o łącznej wartości 1.387 tys. zł, które były ujęte w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji⁶, przewidzianych do realizacji w latach 2013-2015 (do 30.06).

¹ Regon 330061374. Dalej: „PWiK” lub „Spółka”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Zwana dalej także NIK.

⁴ Dalej „Projekt”.

⁵ Dz.U. z 2015 r., poz. 139, zwana dalej „uzwioś”.

⁶ Dalej „WPRiM”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustalanie wysokości taryf przez Spółkę.

1.1 Uchwałami z 27.11.1990 r. i 2.12.1991 r. Rada Miejska w Szczecinku powołała⁷ Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinku, które 1.01.1992 r. przekształcono w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością ze 100% udziałem Miasta Szczecinek. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki 30.06.2005 r. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 3.500 zł (z 18.335.100 zł do 18.338.600 zł), przez utworzenie nowych 5 udziałów o wartości 700 zł każdy. Zostały one objęte przez nowych wspólników - gminy: Biały Bór, Barwice, Borne Sulinowo; Grzmiąca i Szczecinek⁸. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki 4.12.2006 r. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 41.189.400 zł, poprzez ustanowienie 58.842 nowych udziałów o wartości 700 zł każdy. Nowe udziały objęła m.in. Gmina Borne Sulinowo – 12.384 udziałów o wartości 8.668.800 zł, pokrywając je wkładem niepieniężnym (aportem) w postaci nieruchomości, na podstawie umowy przeniesienia własności nieruchomości z 4.12.2006 r. Nadwyżka wartości aportu ponad wartość pokrywanego kapitału została przekazana na kapitał zapasowy Spółki.

W latach 2013-2015 wspólnikami Spółki były gminy Powiatu Szczecineckiego, tj. Miasto Szczecinek (36,63% udziałów w Spółce⁹) gminy wiejskie: Szczecinek (6,94% udziałów), Grzmiąca (14,7%), gminy miejsko-wiejskie: Borne Sulinowo (13,11%), Biały Bór (15,64%), Barwice (12,94%).

(dowód: akta kontroli str. 2-17, 24-27, 80-83)

W latach 2013-2015 zgodnie z postanowieniami umowy¹⁰ Spółki, Zarząd PWiK składał się z dwóch członków, zaś Rada Nadzorcza¹¹ była sześciuosobowa.

(dowód: akta kontroli str. 2-8, 18, 24-27, 80-83, 215-222)

PWiK, w okresie objętym kontrolą, posiadało ważne zezwolenia wydane przez Wójtów (Burmistrzów) gmin z powiatu szczecineckiego, na których terenie Spółka świadczyła usługi, na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 134)

W latach 2013-2015 (do 30.06) Spółka zrealizowała inwestycje w zakresie budowy i modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w łącznej kwocie 5.854,1 tys. zł, z czego 2.181,2 tys. zł w 2013 r., 2.363,9 tys. zł w 2014 r. i 1.309 tys. zł w I półroczu 2015 r. Inwestycje w łącznej kwocie 3.999,5 tys. zł (tj. 68,3%) zostały zrealizowane w ramach WPRiM, o których mowa w art. 21 ust. 1 uzwioś, przedłożonych do akceptacji Wójtom (Burmistrzom) gmin Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca i Miasta Szczecinek.

Inwestycje w łącznej kwocie 1.854,6 tys. zł (31,7% inwestycji zrealizowanych), z tego w rejonach: Barwice 149,7 tys. zł, Biały Bór – 16,7 tys. zł, Borne Sulinowo – 326,1 tys. zł, Grzmiąca – 24,2 tys. zł i Szczecinek – 1.337,9 tys. zł, nie były ujęte w WPRiM.

(dowód: akta kontroli str. 135-138)

⁷ Z dniem 1.01.1991 r.

⁸ Każdy Wspólnik objął po 1 udziale wartości 700 zł.

⁹ Zgodnie z umową Spółki 1 udział Gminy Miasto Szczecinek dawał prawo do 3 głosów na Zgromadzeniu Wspólników Spółki oraz prawo do otrzymania dywidendy w wysokości 150% przypadających na udział nieuprzywilejowany.

¹⁰ Umowa zakładała od 2 do 3 członków Zarządu i od 4 do 6 członków Rady Nadzorczej (w tym 2 przedstawicieli pracowników) wybieranych na 3-letnią kadencję.

¹¹ Dalej „RN”.

Prezes Zarządu PWiK wyjaśnił, że Spółka zgodnie z art. 21 uzwiós opracowuje WPRiM. Ustawa ta nie przewiduje jego aktualizacji. Ponadto dokument ten ma, jak wynika z samej nazwy „plan” cel planistyczny i porządkowy, tzn. nie determinuje ostatecznego kształtu zakresu inwestycyjnego przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. W innym przypadku każde zdarzenie, którego nie można było przewidzieć, a które implikuje konieczność dokonania jakiegokolwiek inwestycji wykraczającej poza ramy WPRiM, powodowałaby zatrzymanie procesu dostarczania wody lub odbioru ścieków na okres procedowania i uchwalenia nowego planu lub jego aktualizacji (brak unormowania w uzwiós), który trwa ok. 2-3 miesięcy. Andrzej Wdowiak dodał, że Spółka realizuje inwestycje będące w WPRiM jak i inwestycje, które nie są ujęte w omawianym planie, a które są niezbędne do prawidłowego wypełniania ustawowych obowiązków. Inwestycje te są realizowane za zgodą i wiedzą stron zainteresowanych burmistrzów/wójtów czyli podmiotów odpowiedzialnych później za weryfikację celowości ponoszenia kosztów jak i rady nadzorczej, czego dowodem jest uzyskanie pozwoleń na budowę, innych decyzji administracyjnych, udzielanie absolutorium Zarządowi jak i pozytywna weryfikacja taryf.

(dowód: akta kontroli str. 141-142, 145-147)

PWiK nie zrealizowało inwestycji w łącznej kwocie 1.387 tys. zł, które zostały przewidziane do realizacji w latach 2013-2015 (do 30.06) w WPRiM, w tym na terenie gminy:

- Barwice – w łącznej kwocie 87 tys. zł (planowanych do realizacji w 2013 r.),
- Biały Bór – w łącznej kwocie 540 tys. zł (planowanych do realizacji w 2013 r. – 220 tys. zł, w 2014 r. – 220 tys. zł i w 2015 r. – 100 tys. zł),
- Borne Sulinowo - w łącznej kwocie 410 tys. zł (planowana realizacja w 2013 r.),
- Miasto Szczecinek – w łącznej kwocie 350 tys. zł (planowanych do realizacji w 2013 r. – 200 tys. zł i w 2015 r. – 150 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 139-140)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił m.in., że jego zdaniem plan, o którym mowa w art. 21 uzwiós nie ma charakteru determinującego ostatecznego kształtu zakresu inwestycyjnego, a wspomniana ustawa nie przewiduje procedur jego aktualizacji, a niezrealizowanie w pełni WPRiM jest naturalną rzeczą i wynika z następujących przyczyn:

- część inwestycji uwarunkowana jest modernizacją dróg i z uwagi na zmiany w planach inwestycji drogowych, realizacja inwestycji w ramach WPRiM jest dostosowywana do tych terminów,
- sporządzone w uzgodnieniu z poszczególnymi gminami WPRiM zawierają zadania w zakresie budowy nowych odcinków sieci wodociągowych i kanalizacyjnych do świeżo utworzonych działek budowlanych i z uwagi na brak zainteresowania nabywców zakupem gruntów w porozumieniu z gminami odstąpiono od realizacji poszczególnych pozycji,
- z części inwestycji rezygnuje się ze względu na uzasadnione przesłanki techniczno-ekonomiczne.

(dowód: akta kontroli str. 561, 565-571)

W wybranych miejscowościach gminy Biały Bór, obciążenie sieci (sprzedaż wody/ścieków) wynosiło¹²:

- Drzonowo-Domaradz-Dołgie (6,2 km sieci wodociągowej i 10,2 km kanalizacyjnej) – 0,67 tys. m³ /km (woda), 0,13 tys. m³/km (ścieki),

¹² Dane dla 2013 r.

- Kołtki-Zduny (12,2 km sieci wodociągowej) – 0,05 tys. m³/km,
- Grabowo-Borzęcino (4,4 km sieci wodociągowej) – 0,07 tys. m³/km,
- Biała-Biała Kolonia (1,8 km sieci wodociągowej) – 0,03 tys. m³/km,
- Sępólno Wielkie-Cybulin (3,2 km sieci wodociągowej) – 0,2 tys. m³/km,
- Biały Dwór-Linowo (2,9 km sieci wodociągowej) – 0,02 tys. m³/km.

Łącznie w ww. miejscowościach wybudowano 30,7 km sieci wodociągowej i 10,2 km sieci kanalizacyjnej, a łączna sprzedaż wyniosła 0,19 tys. m³/km wody i 0,13 tys. m³/km ścieków, podczas gdy średnia sprzedaż w Polsce wg Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie¹³ wynosiła 11,03 tys. m³/km (woda) i 14,58 tys. m³/km (ścieki).

Obciążenie sieci dla całej Spółki wyniosło¹⁴ 2,88 tys. m³/km (woda) i 3,43 tys. m³/km (ścieki). Najniższe obciążenie sieci wodociągowo-kanalizacyjnych zanotowano dla gmin: Biały Bór - 0,79 tys. m³/km (woda) i 1,24 tys. m³/km(ścieki) oraz Grzmiąca - 0,9 tys. m³/km (woda) i 0,85 tys. m³/km(ścieki). W pozostałych gminach obciążenie siecią także było niższe od średniego obciążenia w Polsce i wyniosło dla gminy: Barwice - 1,39 tys. m³/km (woda), 1,2 tys. m³/km(ścieki), Borne Sulinowo – 1,74 tys. m³/km (woda), 1,64 tys. m³/km(ścieki), Miasta i Gminy Szczecinek – 9,76 tys. m³/km (woda) i 8,44 tys. m³/km(ścieki).

(dowód: akta kontroli str. 170, 210)

W sprawie działań podejmowanych w zakresie zmiany planów inwestycyjnych, ujętych w Projekcie, mających na celu ograniczenia nakładów inwestycyjnych na terenach niezamieszkałych lub o znikomym obciążeniu projektowanej sieci, Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że: „Zarząd Spółki po przejęciu swoich obowiązków w lipcu 2006 r. wspólnie z działem ekonomicznym i technicznym przeprowadził audyt wewnętrzny Projektu i w następstwie m.in. negatywnej oceny odnośnie możliwości realizacji Projektu podjął następujące działania:

- na posiedzeniach Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty¹⁵ wspólnie z Burmistrzem Miasta Szczecinka wnosił o weryfikację zakresu rzeczowego Projektu,
- na posiedzeniach RN wprowadzono stały punkt dotyczący realizacji Projektu, na których na bieżąco przedstawiano zagrożenia jego realizacji,
- w grudniu 2006 r. Zarząd wystąpił do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹⁶ z zapytaniem w sprawie możliwości odstąpienia od Projektu (lub zmiany jego zakresu),
- z inicjatywy Burmistrza Szczecinka i Zarządu odbyło się spotkanie¹⁷, dotyczące zagrożeń w przypadku realizacji Projektu (w spotkaniu uczestniczyli parlamentarzyści, wojewoda zachodniopomorski, wójtowie i burmistrzowie gmin i miast uczestniczących w Projekcie, przedstawiciele spółek operatorskich, reprezentanci NFOŚ, władze ZMiGDP),
- w I kwartale 2007 r. odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli m.in. Zarząd oraz Burmistrz Szczecinka i przedstawiciele NFOŚ, gdzie omawiano zagrożenia Projektu i możliwości zmian zakresów rzeczowych lub wystąpienia z Projektu - na spotkaniu przedstawiciel NFOŚ poinformował, że w przypadku wystąpienia z Projektu nastąpi konieczność zwrotu dotychczas uzyskanej pomocy ze środków Unii Europejskiej¹⁸ oraz brak możliwości dalszego ubiegania się o środki UE na jakiegokolwiek zadania realizowane przez PWiK czy Miasto Szczecinek,
- wielokrotnie na sesjach Rady Miejskiej w Szczecinku¹⁹ poruszono temat konsekwencji wynikających z realizacji Projektu...

¹³ Benchmarking dla 2013 r.

¹⁴ Dane na koniec 2013 r.

¹⁵ Dalej „ZMiGDP”.

¹⁶ Dalej „NFOŚ”.

¹⁷ 15.01.2007 r. w Urzędzie Miejskim w Szczecinku.

¹⁸ Dalej „UE”.

¹⁹ Protokoły posiedzenia sesji nr V/07 z 15 stycznia 2007 str. 20-21, nr VI/07 z 26 lutego 2007 str. 13-14.

- Projekt i konsekwencje związane z jego realizacją były szeroko omawiane w lokalnych mediach...²⁰.

Po wyczerpaniu przez Burmistrza Szczecinka i Zarząd Spółki wszystkich możliwości dokonania zmian w projekcie przy jednoczesnym braku wsparcia pozostałych współników Spółki, a także w związku z uchwałą podjętą przez ZMiGDP²¹ w sprawie przyjęcia planu działania na 2007 rok - Zarząd musiał kontynuować Projekt w niezmiennym zakresie...”.

(dowód: akta kontroli str. 159-160, 168-169)

1.2 Uchwałami z 25.01.2012 r. i 12.02.2015 r. Zarząd Spółki wprowadził do stosowania na lata 2013-2015 „Politykę PWiK w zakresie określania taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków”²². Zgodnie z polityką taryfową Spółka dokonywała wyboru rodzaju i struktury taryfy w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków²³. W ww. polityce wprowadzono kryteria ustalania niezbędnych przychodów dla obliczenia taryf, w tym m.in. uwzględnianie faktycznie poniesionych w roku obrachunkowym poprzedzającym rok wprowadzenia taryf kosztów eksploatacji i utrzymania urządzeń na podstawie ewidencji księgowej (skorygowane o wskaźniki ekonomiczne), kosztów zakupu wody i odprowadzania taryf oraz założono marżę zysku na poziomie 2%. Dokonano podziału odbiorców usługi:

- zaopatrzenia w wodę - na 15 grup taryfowych (do 11.02.2015 r.) i 13 grup taryfowych (od 12.02.2015 r.) dla gmin Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca oraz 10 grup taryfowych (dla Miasta i obsługiwanej części gminy Szczecinek),

- odprowadzania ścieków - na 7 grup taryfowych (do 11.02.2015 r.) i 5 grup taryfowych (od 12.02.2015 r.) dla gmin Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca oraz 4 grupy taryfowe (do 11.02.2015 r.) i 3 grupy (od 12.02.2015 r.) dla Miasta i gminy Szczecinek.

Spółka określiła zasady podziału kosztów pośrednich na poszczególne rodzaje działalności:

- koszty pośrednie, wspólne dla wszystkich rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej stanowiły koszty wydziałowe (działy: laboratorium, transport, energetyka, sprzedaż i marketing) i koszty ogólnozakładowe (ogólnego zarządu), które ewidencjonowane były na osobnych zespołach kont.

- koszty pośrednie alokowane były na poszczególne działalności gospodarcze oraz na taryfowe grupy odbiorców usług za pomocą współczynników alokacji kosztów ustalonych w oparciu o ewidencję księgową kosztów, prowadzoną zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości w Spółce, i tak odpowiednio:

a) w odniesieniu do kosztów wydziałowych alokacja następuje metodą struktury kosztów tj. wyodrębnia się wartość kosztów wydziałowych zaksięgowanych w roku obrachunkowym poprzedzającym rok wprowadzenia taryfy na poszczególnych działalnościach (działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz pozostała działalność gospodarcza). Zachowując strukturę roku obrachunkowego, wartość kosztów wydziałowych planowanych na rok obowiązywania nowych taryf alokuje się na poszczególne działalności.

b) w odniesieniu do kosztów ogólnozakładowych stosuje się metodę alokacji strukturą przychodów. Wyodrębnia się wartość kosztów, które winne zostać

²⁰ Dwutygodnik Szczecinecki Temat nr 433 z 09 marca 2007, str. 8.

²¹ Uchwała nr 29/07 z dnia 12 kwietnia 2007 r. ZMiGDP.

²² Dalej „polityka taryfowa”.

²³ Dz.U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886, zwane dalej „rozporządzeniem ws. taryf”.

przypisane do pozostałej działalności gospodarczej oraz wartość kosztów, która winna zostać przypisana do działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Następnie za pomocą struktury sprzedaży ilościowej wody i ścieków dokonuje się alokacji wartości kosztów przypisanych do działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na poszczególne obszary działań (obsługiwane rejony/gminy) oraz taryfowe grupy odbiorców usług.

(dowód: akta kontroli str. 171-185, 186-196)

PWiK dla potrzeb wyliczenia taryf za zbiorowe dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków przyjęło, jako:

- rok obrachunkowy - okres od 1 stycznia do 31 grudnia, (dla gmin: Barwice, Biały Bór, Grzmiąca, Szczecinek i Miasto Szczecinek) oraz od 1 lutego do 31 stycznia roku następnego (gmina Borne Sulinowo),

- rok taryfowy - okres od 1 maja do 30 kwietnia roku następnego (dla gmin: Barwice, Biały Bór, Grzmiąca, Szczecinek i Miasto Szczecinek) oraz od 22 maja do 21 kwietnia roku następnego (gmina Borne Sulinowo).

(dowód: akta kontroli str. 199-200, 207)

Spółka ustalała niezbędne przychody na podstawie kosztów związanych ze świadczeniem usług, poniesionych w poprzednim roku obrachunkowym (z zastosowaniem wskaźników makroekonomicznych, o których mowa w § 8 rozporządzenia ws. taryf) ustalonych na podstawie ewidencji księgowej, uwzględniając zmiany warunków ekonomicznych wpływających na poziom kosztów w roku obowiązywania taryfy.

(dowód: akta kontroli str. 197-198)

Wartość obliczonych w ten sposób niezbędnych przychodów związanych ze świadczeniem działalności wodociągowo – kanalizacyjnej we wnioskach taryfowych na lata 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 wyniosła odpowiednio: 34.971,6 tys. zł, 34.564,9 tys. zł, 35.499,9 tys. zł.

Wykonanie ww. przychodów PWiK z działalności wodociągowej i kanalizacyjnej wyniosło:

- w 2013 r. – 33.742,6 tys. zł, z czego 11.925,9 tys. zł stanowiły przychody działalności wodociągowej oraz 21.816,7 tys. zł – działalności kanalizacyjnej,

- w 2014 r. – 34.467,9 tys. zł, z czego 11.864,7 tys. zł stanowiły przychody działalności wodociągowej oraz 22.603,2 tys. zł – działalności kanalizacyjnej,

- w I półroczu 2015 r. – 16.822,2 tys. zł, z czego 5.719,3 tys. zł stanowiły przychody działalności wodociągowej oraz 11.102,9 tys. zł – działalności kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 223-226)

Wyjaśnienia w sprawie przyczyn straty na działalności wodociągowej i kanalizacyjnej, pomimo założonych zysków przedstawiono w pkt. 1.2.8 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Badaniem pod względem legalności i gospodarności objęto nw. wybrane grupy kosztów bezpośrednich, będących podstawą obowiązywania taryf w latach 2013-2015.

1.2.1 Amortyzacja.

Zarząd Spółki w celu obniżenia stawek taryfowych, uchwala²⁴ z 30.12.2011 r. wprowadził od 1.01.2012 r. zweryfikowane stawki amortyzacyjne dla środków trwałych przyjętych do ewidencji po 31.12.2006 r., w tym dla:

²⁴ Nr 30/12/2011.

- obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 1% (okres amortyzacji 100 lat) – poprzednia stawka wynosiła 2,5% (okres amortyzacji 40 lat),
- kotłów i maszyn energetycznych – 5% (okres amortyzacji 20 lat) – poprzednia stawka wynosiła 14% (okres amortyzacji 7 lat),
- maszyn i aparatów ogólnego zastosowania – 7% (okres amortyzacji 14 lat) – poprzednia stawka wynosiła od 7% do 30% (w zależności od rodzaju środka trwałego),
- środków trwałych grupy 6 KŚT²⁵ tj. szaf sterowniczych – 8% i odmanganiaczy, odżelaziaczy – 5% (okres amortyzacji odpowiednio 12,5 i 20 lat) – poprzednia stawka wynosiła 10% (okres amortyzacji 10 lat),
- środków transportu (samochody asenizacyjne) - 5% (okres amortyzacji 20 lat) – poprzednia stawka wynosiła od 14% do 20%.

(dowód: akta kontroli str. 119-214, 207-208, 592-597)

W uzasadnieniu do ww. uchwały, w zakresie obniżenia stawki amortyzacji dla obiektów inżynierii lądowej i wodnej do 1% m.in. stwierdzono, że: „...Do budowy, modernizacji i remontów sieci i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych oraz obiektów technologicznych obecnie stosowane w Spółce materiały są najnowszej generacji zapewniającej długowieczną, bezawaryjną eksploatację. Sieci i przyłącza wodociągowe oraz kanalizacyjne wykonane z rur PE i PCV-U gwarantujących ich bardzo długą żywotność, sięgającą ponad 100 lat...”.

(dowód: akta kontroli str. 592, 593-594)

PWiK ujmowało odpisy amortyzacyjne od środków trwałych wykorzystywanych do działalności wodociągowo-kanalizacyjnej (w tym wytworzonych lub nabytych z udziałem środków bezzwrotnej pomocy) we wnioskach o zatwierdzenie taryf na lata 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016. We wnioskach taryfowych za nw. okres Spółka ujęła koszt amortyzacji w wysokości:

- 1.05.2013 r. - 30.04.2013 r.²⁶ – 11.649.472 zł, z czego amortyzacja od środków trwałych zrealizowanych w ramach Projektu - 10.231.891 zł, w tym 7.917.437 zł (77,4%) sfinansowanych środkami otrzymanymi przez Spółkę bezzwrotnie²⁷.

Udział kosztów amortyzacji wyniósł w cenie wody: 28,4% (Gmina Barwice), 42,9%²⁸ (Gmina Biały Bór), 16,5% (Gmina Borne Sulinowo), 24,9% (Gmina Grzmiąca) i 23,2% (Miasto/Gmina Szczecinek), zaś w cenie ścieków: 34,3% (Gmina Barwice), 43,7% (Gmina Biały Bór), 32,7% (Gmina Borne Sulinowo), 30,1% (Gmina Grzmiąca) i 39,9% (Miasto/Gmina Szczecinek).

- 1.05.2014 r. - 30.04.2015 r.²⁹ – 11.058.348 zł, z czego amortyzacja od środków trwałych zrealizowanych w ramach Projektu - 9.782.542 zł, w tym 7.569.731 zł (77,4%) sfinansowanych środkami otrzymanymi przez Spółkę bezzwrotnie z POliŚ. Udział kosztów amortyzacji wyniósł w cenie wody: 28,6% (Gmina Barwice), 43,4%³⁰ (Gmina Biały Bór), 17,3% (Gmina Borne Sulinowo), 24,9% (Gmina Grzmiąca) i 21,4% (Miasto/Gmina Szczecinek), zaś w cenie ścieków: 32,8% (Gmina Barwice), 41,7% (Gmina Biały Bór), 30,8% (Gmina Borne Sulinowo), 29,2% (Gmina Grzmiąca) i 38,1% (Miasto/Gmina Szczecinek),

-- 1.05.2015 r. - 30.04.2016 r.³¹ – 10.912.458 zł, z czego amortyzacja od środków trwałych zrealizowanych w ramach Projektu - 9.606.382 zł, w tym 7.433.419 zł (77,4%) sfinansowanych środkami otrzymanymi przez Spółkę bezzwrotnie z POliŚ.

²⁵ Klasyfikacja środków trwałych.

²⁶ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2013 do 21.04.2014 r.

²⁷ Środki z: Funduszu Spójności, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (zwany dalej także POliŚ), Miasta Szczecinek i Gmin: Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca i Szczecinek.

²⁸ Zwolnienie Spółki z zapłaty podatku od nieruchomości przez cały rok taryfowy.

²⁹ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2014 do 21.04.2015 r.

³⁰ Zwolnienie Spółki z zapłaty podatku od nieruchomości przez cały rok taryfowy.

³¹ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2015 do 21.04.2016 r.

Udział kosztów amortyzacji wyniósł w cenie wody: 29,3% (Gmina Barwice), 38,3%³² (Gmina Biały Bór), 16,2% (Gmina Borne Sulinowo), 23,9% (Gmina Grzmiąca) i 20,9% (Miasto/Gmina Szczecinek), zaś w cenie ścieków: 31,3% (Gmina Barwice), 31,4% (Gmina Biały Bór), 30,2% (Gmina Borne Sulinowo), 27% (Gmina Grzmiąca) i 37,8% (Miasto/Gmina Szczecinek).

(dowód: akta kontroli str. 199-214, 227-229)

Zgodnie z § 7 ust. 4 rozporządzenia ws. taryf koszty świadczenia usług wodociągowych i kanalizacyjnych obciąża się kosztami inwestycji finansowanych ze środków własnych, w tym z kredytów lub pożyczek spłacanych przez Spółkę.

Andrzej Wdowiak m.in. wyjaśnił, że: „Spółka kalkuluje taryfy w oparciu o przepisy uzwiósł oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Ustalając niezbędne przychody dla potrzeb obliczenia taryfowych cen i stawek opłat planowanych na rok obowiązywania taryf, Spółka uwzględniła m.in. amortyzację. Wartość amortyzacji przyjmowana jest w wysokości planowanego odpisu na rok obowiązywania taryf od majątku posiadanego przez PWiK, w tym również od środków trwałych wytworzonych w ramach Projektu dofinansowanego ze środków POIiŚ. Stosowanie przez Spółkę opisanego wyżej rozwiązania determinowane jest dwoma podstawowymi założeniami, tj. koniecznością przestrzegania zasad udzielonego dofinansowania z środków UE oraz podstawowym obowiązkiem nałożonym uzwiósł na przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jakim jest zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków...”

Zdaniem Prezesa Zarządu PWiK ewentualne uwzględnianie tylko części amortyzacji od danej inwestycji naruszyłoby istniejący porządek prawny w odniesieniu do:

1) Przepisów uzwiósł i rozporządzenia ws. taryf – ze względu na definicję pojęcia „niezbędnych przychodów” rozumianych, jako: „wartość przychodów w danym roku obrachunkowym, zapewniających ciągłość zbiorowego zaopatrzenia, w wodę odpowiedniej jakości i ilości i zbiorowego odprowadzania ścieków, które przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno osiągnąć na podstawie uzasadnionych kosztów, związanych z ujęciem i poborem wody, eksploatacją, utrzymaniem i rozbudową urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych oraz osiągnięciem zysku. Przy samej konstrukcji taryf naruszony zostałby § 13 ust. 2 pkt. 1 rozporządzenia ws. taryf, gdyż nie ma możliwości uzyskania przychodów z wpłat od odbiorców na poziomie umożliwiającym samofinansowanie się działalności oraz wygenerowanie zysku bez uwzględnienia, jako podstawy do kalkulacji taryf wszystkich kosztów wynikających z ewidencji księgowej, w tym i pełnej amortyzacji. W przepisach rozporządzenia ws. taryf nie jest nadto ukonstytuowane żadne ograniczenie, które nakazywało by umniejszać przy ustalaniu niezbędnych przychodów wysokość amortyzacji z uwagi na źródło sfinansowania majątku (§ 6 pkt 1 lit. a rozporządzenia)....

2) Zobowiązań Spółki wynikających z realizacji projektu dofinansowanego ze środków UE w ramach Projektu. ...Realizując powyższy projekt, beneficjent - PWiK zobowiązało się w szczególności do przestrzegania (§4 pkt. 1.1 i 1.2 umowy): zasad polityk wspólnotowych, które są dla niego wiążące, w tym przepisów dotyczących konkurencji, pomocy publicznej, udzielania zamówień publicznych, ochrony środowiska, oraz polityki równych szans; wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego wydanych na podstawie art. 35 ust. 3 uzwiósł.... Nawiązany pomiędzy Spółką i NFOŚ stosunek prawny bezsprzecznie obliguje strony do przestrzegania aktów prawnych Wspólnoty Europejskiej oraz prawa polskiego i opartych na nich

³²Zwolnienie Spółki z zapłaty podatku od nieruchomości do 1.01-30.04.2016 r.

dokumentów. Jedną z głównych zasad wspólnotowej polityki w zakresie środowiska naturalnego (art. 191 ust. 2. traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) mający zastosowanie na całym terytorium Wspólnoty jest zasada „zanieczyszczający płaci”. Zasada „zanieczyszczający płaci” oznacza, że sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić koszty zapobiegania tym szkodom lub naprawiania ich skutków. Sektor wodno-ściekowy został objęty szczegółowym dokumentem, tj. ramową dyrektywą wodną (2000/60/WE) Parlamentu Europejskiego i Rady, która stanowi m.in. że: „państwa członkowskie uwzględniają zasadę zwrotu kosztów usług wodnych, włączając koszty ekologiczne i materiałowe, w szczególności zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” (art. 9).... Podstawowym warunkiem otrzymania dotacji było spełnienie przywołanej zasady, co w konsekwencji oznacza konieczność przyjęcia do kalkulacji taryf wszystkich kosztów eksploatacji i utrzymania, w tym rocznej amortyzacji infrastruktury obejmującej: majątek obecny, majątek z realizowanych inwestycji oraz od odpowiadających im inwestycji odtworzeniowych. Drugim nierozłącznym warunkiem uzyskania wsparcia ze środków UE było i jest zapewnienie trwałości finansowej i technicznej projektu (rozumianej, jako zdolność do realizacji usług i utrzymania majątku w stanie nie pogorszonej). „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 Wytyczne w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód”³³ określają trwałość, jako analizę mającą na celu weryfikację faktu, czy wpływy finansowe (źródła finansowania projektu, łącznie z przychodami, w rozumieniu art. 55 ust.1 oraz innymi wpływami) wystarczą na pokrycie wszystkich wydatków finansowych, rok po roku, na przestrzeni całego okresu odniesienia. Trwałość finansowa inwestycji zostaje potwierdzona, jeśli skumulowane przepływy pieniężne netto nie są ujemne w żadnym z analizowanych lat. Ponadto, trwałość finansowa powinna zostać zbadana również w odniesieniu do beneficjenta, gdyż w przypadku bankructwa operatora, trwałość samej inwestycji traci znaczenie. Respektowanie zasady „zanieczyszczający płaci” oraz zachowanie trwałości finansowej i technicznej projektu było warunkiem pozytywnej oceny formalnej, merytorycznej I i II stopnia oraz kontroli przedstawicieli inicjatywy Jaspers³⁴ mającej miejsce w 2009 r. oraz 2013 r....”.

(dowód: akta kontroli str. 150-154-156)

Prezes Zarządu Spółki przedłożył pismo Departamentu Ochrony i Gospodarowania Wodami NFOŚ z 24.07.2015 r.³⁵, w którym wyjaśniono, że uwzględnianie w taryfie amortyzacji od środków trwałych sfinansowanych ze środków UE jest prawidłowe i niezbędne do zapewnienia warunków samofinansowania się inwestycji w okresie jej eksploatacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Zgodnie z nią do kalkulacji taryf muszą być wliczane wszystkie koszty eksploatacji i utrzymania, w tym roczna amortyzacja infrastruktury obejmująca: majątek obecny, majątek z realizowanych inwestycji oraz od odpowiadających im inwestycji odtworzeniowych oraz marża zysku, spłaty rat kapitałowych ponad poziom amortyzacji i należności nieregularne. Gdyby Beneficjent (PWIK) nie zastosował ww. zasady nie otrzymałby decyzji Komisji Europejskiej³⁶ przyznającej dofinansowanie na realizację Projektu.

(dowód: akta kontroli str. 230-231)

³³ Dalej „wytyczne MRR”.

³⁴ (Joint Assistance to Support Projects In European Regions), tj. Wspólna Pomoc we Wspieraniu Projektów dla Europejskich Regionów – jest to inicjatywa mająca na celu usprawnienie przygotowania projektów ubiegających się o finansowanie z funduszy unijnych i pomoc państwom członkowskim w wykorzystaniu dotacji UE szybciej i w bardziej efektywny sposób. Inicjatywa JASPERS udziela pomocy w przygotowywaniu projektów wysokiej jakości, które kwalifikują się do otrzymania wsparcia z funduszy strukturalnych i spójności w państwach członkowskich UE objętych celem konwergencji.

³⁵ Znak NF/DP-JW/17700/2015.

³⁶ Decyzja KE C(2013) 6412 finał z dnia 4.10.2013 r.

PWiK nie ujmowało we wnioskach taryfowych żadnych kosztów inwestycji w toku oraz nie dokonywało odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych użytkowanych nieodpłatnie na podstawie porozumień zawartych z gminami.

(dowód: akta kontroli str. 197-198)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że Spółka nie ujmowała w kosztach będących podstawą kalkulacji taryf wartości amortyzacji od planowanych inwestycji oraz nie dokonywała odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych użytkowanych nieodpłatnie na podstawie porozumień zawartych z gminami, dlatego nie było potrzeby wyrównywania odbiorcom ujętych w cenie wody lub ścieków odpisów amortyzacyjnych od planowanych lub niezrealizowanych inwestycji w danym roku lub od środków trwałych użytkowanych nieodpłatnie.

(dowód: akta kontroli str. 141, 147)

Spółka w latach 2013-2015, po przyjęciu na stan, środków trwałych o wartości początkowej 16.959.751,24 zł, naliczała amortyzację zgodnie z § 7 ust. 5 rozporządzenia ws. taryf (była ona dokonywana stopniowo poprzez rozłożenie kosztów inwestycji w czasie). Dla instalacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, PWiK przyjęło 1% stawkę amortyzacji.

(Dowód: akta kontroli, str. 232-291)

1.2.2 Wynagrodzenia.

Średnie wynagrodzenie brutto (wraz z nagrodami) odpowiednio w roku 2013, 2014, 2015 (do 30.06) na stanowiskach:

- kierowniczych wyniosło 6.209,29 zł, 6.390,32 zł (102,9% w odniesieniu do roku poprzedniego) i 6.852,72 zł (107,2% w odniesieniu do roku poprzedniego),
- administracyjno-finansowych: 3.032 zł, 3.302 zł (108,9% w odniesieniu do roku poprzedniego) i 3.543 zł (107,3% w odniesieniu do roku poprzedniego),
- pracowników działów technicznych³⁷ 2.434 zł, 2.599 zł (106,8% w odniesieniu do roku poprzedniego), 2.781 zł (107% w odniesieniu do roku poprzedniego).

(dowód: akta kontroli str. 292)

W sprawie wzrostu o ponad 5% w stosunku do roku poprzedniego wynagrodzeń grup zawodowych na stanowiskach kierowniczych (w 2015 r.), administracyjno-finansowych i działów technicznych (w latach 2014-2015) Prezes Zarządu PWiK wyjaśnił, m.in. że: „...Spółka nie jest w stanie zatrudnić jak i utrzymać dobrych specjalistów, płacąc im za świadczoną pracę znacząco poniżej wynagrodzeń jakie określa otoczenie.... Przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych bez wypłat nagród z zysku w 2014 r. ukształtowało w kraju się na poziomie 4.063,2 zł, ... natomiast w województwie zachodniopomorskim 4.507,6 zł.... W tym samym okresie przeciętne wynagrodzenie w PWiK ...wyniosło 3.083,2 zł i było niższe niż wynagrodzenie w branży odpowiednio o: 31,6% ...w skali województwa i o 24,1% ...w skali kraju. ...Przy analizie płac należy również odnieść się do wskaźnika efektywności obsługi sieci będącego odzwierciedleniem długości sieci wodociągowo-kanalizacyjnej (km) w stosunku do zatrudnienia (etat). Wskaźnik ten wyliczony przez Izbę Gospodarczą Wodociągi Polskie (dane rok 2013), jako wartość średnia dla przedsiębiorstw ukształtował się na poziomie 5,34 km/etat. W PWiK wskaźnik ten wynosi 8,73 km/etat, tj. o 63,5% wyżej niż wskaźnik średni, co oznacza, iż efektywność obsługi sieci jest o 63,5% większa niż ma to miejsce w skali kraju. Oznacza to zatem, iż Spółka mniejszą ilością osób zatrudnionych eksploatuje infrastrukturę, co ma

³⁷ Uwzględniono pracowników na stanowiskach robotniczych (w tym pracujących w kanałach). Pozycja "Pracownicy wykonujący pracę w kanałach"- zgodnie z obowiązującym załącznikiem nr 1 do Regulaminu Wynagradzania w wykazie stanowisk pracowników nie występuje. Spółka nie wykazuje takiego stanowiska.

przełożenie na większą ilość wykonywanej pracy w przeliczeniu na pracownika. ... Żadne przedsiębiorstwo nie może funkcjonować bez wyspecjalizowanej, wyszkolonej kadry. Bardzo duża rotacja pracowników, odpływ wykwalifikowanej kadry i brak zainteresowania specjalistów pracą w naszej Spółce z racji niskich płac powoduje utrudnienia w efektywnym gospodarowaniu majątkiem firmy, a w przyszłości spowodować może groźne następstwa w zakresie podstawowego wymogu, jaki stawia PWiK uzwoś, tj. konieczności zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej, jakości wody, niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków, wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także zasady ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów. Zarząd Spółki mając na uwadze powyższe oprócz podwyższenia części pracownikom wynagrodzeń zasadniczych w trakcie roku 2014, począwszy od 1 grudnia 2014 r. wprowadził premię uznaniową w wysokości 5%”.

(dowód: akta kontroli str. 561-565)

Spółka ujęła koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi we wnioskach taryfowych za okres:

- 1.05.2013 r. - 30.04.2013 r.³⁸ – 4.373.495 zł, co stanowiło kwotę o 53.383 zł (1,2%) mniejszą niż w poprzednim wniosku taryfowym,
- 1.05.2014 r. - 30.04.2015 r.³⁹ – 4.305.971 zł, tj. o 67.534 zł (1,5%) mniej niż w poprzednim wniosku taryfowym,
- 1.05.2015 r. - 30.04.2016 r.⁴⁰ – 4.402.858 zł tj. o 96.887 zł (2,25%) więcej niż w poprzednim wniosku taryfowym.

Wykonanie wynagrodzeń pracowników PWiK zajmujących się działalnością wodociągowo-kanalizacyjną wyniosło: 4.246.553 zł w 2013 r., tj. o 60.989 zł (1,4%) mniej niż w roku poprzednim, 4.391.346 zł w 2014 r., tj. o 144.793 (3,4%) zł więcej niż w roku poprzednim i 2.330.850 zł w I półroczu 2015 r. (co stanowiło 53,1% wykonania 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

W latach 2013-2014 PWiK zawarło umowy sfinansowane środkami wynagrodzeń z tzw. bezosobowego funduszu płac w kwotach: 61.016,40 zł (2013 r.) i 98.252,10 zł (2014 r.). Powyższe kwoty powiększone o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych zostały umieszczone we wnioskach taryfowych na lata 2014/2015 i 2015/2016 odpowiednio w kwotach: 62.480,79 zł i 99.824,13 zł.

(dowód: akta kontroli str. 294)

Badaniem kontrolnym objęto 7 umów zleceń (o dzieło) o wartości 64.178 zł, na 24 umowy o wartości 159.268,50 zł, realizowanych w latach 2013-2014. Objęte kontrolą umowy dotyczyły zadań⁴¹ zleconych pracownikom, którzy odeszli na emeryturę i kontynuowali wykonywanie ww. czynności (5 umów o łącznej wartości 59.178 zł), zatrudnienia pracownika na umowę zlecenie⁴² w oczekiwaniu na decyzję o możliwości otrzymania dofinansowania za utworzenie nowego stanowiska pracy dla tego pracownika (1 umowa o wartości 3.000 zł) oraz 1 umowy o dzieło na opracowanie, przez starszego kustosza archiwalnego, naukowego i autorskiego zasobu dokumentów archiwalnych, wytworzonego przez PWiK (2.000 zł).

(dowód: akta kontroli str. 294-313)

³⁸ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2013 do 21.04.2014 r.

³⁹ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2014 do 21.04.2015 r.

⁴⁰ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2015 do 21.04.2016 r.

⁴¹ W zakresie naliczanie wynagradzania, ZUS, sporządzania Rp-7, montażu i wymiany wodomierzy.

⁴² Na prowadzenie pojazdów specjalistycznych przystosowanych do czyszczenia sieci kanalizacyjnej.

W latach 2013 – 2015 dwóch członków Zarządu PWiK, w tym Prezes, otrzymywało, na wniosek RN⁴³ (Prezes) lub decyzją RN⁴⁴ (Wiceprezes), nagrody roczne (odpowiednio za rok 2012, 2013, 2014) w łącznej wysokości brutto 75.600 zł (12.600 zł brutto - średnio na jednego członka zarządu rocznie).

(dowód: akta kontroli str. 292-293, 579-584)

Waldemar Mojsiewicz Przewodniczący RN w udzielonej informacji na podst. art. 29 ust. 1 pkt. 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵, m.in. stwierdził, że ww. nagrody roczne zostały przyznane zgodnie z „Regulaminem, określającym zasady i tryb przyznawania nagrody rocznej zarządowi PWiK”, stanowiącym załącznik do uchwały Zgromadzenia Wspólników⁴⁶ z 19.06.2007r. Przewodniczący RN poinformował, że wypłata nagród nie wpływa znacząco na sytuację finansową Spółki i wysokość taryf. Wysokość nagród rocznych dla członków Zarządu w ww. okresie była zbliżona do jednokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

(dowód: akta kontroli str. 572, 573-578)

1.2.3 Usługi obce.

Spółka ujęła we wnioskach taryfowych z tytułu kosztów usług obcych na rok taryfowy: 2013/2014 kwotę 1.263.844 zł; 2014/2015 kwotę 1.218.313 zł; 2015/2016 kwotę 1.523.603 zł. Rzeczywiste wykonanie ww. kosztów w latach 2013-2015 (do 30.06) wyniosło 1.222.676 zł (w 2013 r.), 1.603.271 (w 2014 r.) i 461.600 (w I półroczu 2015 r.)

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

Badaniem kontrolnym objęto koszty usług obcych ujętych na kontach zespołu 402 „Usługi obce”, dotyczące działalności wodociągowo-kanalizacyjnej PWiK w latach 2014-2015 (do 30.06.) Kontroli poddano:

a) 24 dokumenty księgowo z 2014 r. o łącznej wartości 671.207,01 zł brutto, na podstawie których Spółka określała koszty do ustalenia niezbędnych przychodów dla potrzeb obliczenia cen taryfowych w prawidłowej wysokości, tj. koszty o wartości łącznej 438.709,12 zł (co stanowiło 27,4% wykonanych kosztów usług obcych PWiK uwzględnionych we wnioskach taryfowych), z tego:

- 161.383,90 zł stanowiły koszty usług obcych świadczonych na rzecz działalności wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie Gminy Biały Bór, w tym usługi remontowe – 136.561 zł, pozostałe usługi obce – 24.822,90 zł,

- 277.325,22 zł stanowiły koszty usług obcych świadczonych na rzecz działalności wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Szczecinek, w tym usługi remontowe – 251.173,46 zł, pozostałe usługi obce – 26.151,76 zł,

b) 7 dokumentów księgowych z I półrocza 2015 r. o łącznej wartości 105.994,02 zł brutto, na podstawie których Spółka określała koszty do ustalenia niezbędnych przychodów dla potrzeb obliczenia cen taryfowych w prawidłowej wysokości, tj. koszty o wartości łącznej 76.507,87 zł (co stanowiło 16,6% wykonanych w ww. okresie kosztów usług obcych PWiK objętych wnioskami taryfowymi), z tego:

- 2.498,76 zł stanowiły koszty usług serwisowych świadczonych na rzecz działalności wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie Gminy Biały Bór,

- 74.009,11 zł stanowiły koszty usług obcych świadczonych na rzecz działalności wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Szczecinek, w tym usługi remontowe – 12.700 zł, usługi serwisowe – 39.928,83 zł i pozostałe usługi obce – 21.380,28 zł.

(dowód: akta kontroli str. 223-225, 314-341)

⁴³ Decyzją Zgromadzenia Wspólników PWiK.

⁴⁴ Na wniosek Prezesa Zarządu PWiK.

⁴⁵ Dz.U. z 2015 r., poz. 1096. Dalej: ustawa o NIK.

⁴⁶ Nr 10/2007.

W latach 2013-2015 (do 30.06), PWiK nie zatrudniało w ramach umowy o pracę radcy prawnego, ale korzystało z usług 3 kancelarii prawnych. W tym okresie Spółka zawarła umowy w zakresie świadczenia pomocy prawnej z dwoma kancelariami prawnymi, tj. kancelarią D-K-M z Koszalina za wynagrodzeniem 3.500 zł (plus VAT) miesięcznie oraz kancelarią JA ze Szczecinka za wynagrodzeniem 3.000 zł (plus VAT).

Przedmiot ww. umów zawartych z kancelarią JA Szczecinek obejmował taki sam zakres świadczeń jak umowy zawarte z kancelarią D-K-M Koszalin tj. czynności prawne z zakresu gospodarki komunalnej (w tym zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków), umów z odbiorcami, windykacji należności, prawa pracy (kadr), obsługi Rady Nadzorczej.

Spółka korzystała dodatkowo z usług kancelarii J i Wspólnicy.

(dowód: akta kontroli str. 162, 353-377)

PWiK dokonało zapłaty za usługi prawnicze na rzecz:

- JA Szczecinek - w 2013 r. - 43.968,81 zł brutto, (z czego 35.400 zł stanowiły koszty uwzględnione w taryfach), w 2014 r. - 44.864,24 zł (35.400 zł - w taryfach), 2015 r. (do 30.06) - 22.548,36 zł (18.000 zł - w taryfach),

- D-K-M Koszalin - w 2013 r. - 69.225,54 zł brutto, (z czego 44.302 zł stanowiły koszty uwzględnione w taryfach), w 2014 r. - 51.082,50 zł (39.799 zł - w taryfach), 2015 r. (do 30.06) - 27.323 zł (22.217 zł - w taryfach),

- J i Wspólnicy - w 2013 r. - 16.174,50 zł brutto, w 2014 r. - 17.441,40 zł i w 2015 r. (do 30.06) - 10.455 zł (z czego koszty uwzględnione w taryfach wyniosły odpowiednio: 13.150 zł, 14.180 zł i 8.500 zł).

(dowód: akta kontroli str. 342-352, 378)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił m.in., że PWiK prowadziło działalność gospodarczą w trudnym otoczeniu prawnym, na które składa się m.in.: duża ilość niejasnych, niespójnych, wielowątkowych przepisów prawa, a tym samym duża ilość często sprzecznych ze sobą interpretacji i wyroków sądowych. Żadne przedsiębiorstwo nie jest w stanie prowadzić działalności bez wsparcia prawnego, a szczególnie przedsiębiorstwo monopolistyczne, które prowadzi swoją działalność w otoczeniu szczególnych regulacji prawnych nakładających się i często sprzecznych z ogólnymi regulacjami prawnymi. Współczesne i nowoczesne przedsiębiorstwa często korzystają z outsourcingu usług, w tym również, a nawet szczególnie usług prawnych. Takie rozwiązanie jest gwarancją pełnej, profesjonalnej, dyspozycyjnej, tańszej usługi prawnej, w porównaniu do stosunku pracy z jedną osobą posiadającą uprawnienia prawnicze. W związku z powyższym Spółka podjęła decyzję o zleceniu obsługi prawnej wyspecjalizowanym kancelariom.

(dowód: akta kontroli str. 159, 161-169)

1.2.4 Pozostałe koszty (w tym darowizny, reklama i promocja).

PWiK w latach 2013-2015 (do 30.06) nie dokonało wydatków na promocję, sponsoring oraz zadania związane z motywowaniem odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i odprowadzania ścieków. Spółka wspierała darowiznami lokalne organizacje, inicjatywy - o charakterze publicznym (np. organizacje i instytucje samorządowe z przeznaczeniem na imprezy kulturalno-oświatowe, szkoły, itp.) w kwotach: 4.102 zł w 2013 r., 13.315 zł w 2014 r. i 3.850 zł w I półroczu 2015 r. Powyższe koszty nie były uwzględniane we wnioskach taryfowych (księgowane były w pozostałe koszty operacyjne, tj. koszty sekcji H. rachunku zysków i strat).

(dowód: akta kontroli str. 379)

W latach objętych kontrolą Spółka udzieliła 3 pożyczek innym podmiotom, tj.:

- Samorządowej Agencji Promocji i Kultury w Szczecinku w kwocie 175.000 zł na okres od 1.10.2013 do 27.12.2013 r.,
- Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. w Szczecinku w kwocie 500.000 zł na okres od 12.11.2013 r. do 15.12.2013 r. oraz 500.000 zł na okres od 29.01.2014 r. do 15.12.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 381)

Ww. pożyczki zostały udzielone za wynagrodzeniem według oprocentowania 5% w skali roku. PWiK ustanowiło zabezpieczenie ww. pożyczek w formie weksla in blanco i cesji wierzytelności pożyczkobiorcy. Pożyczki zostały spłacone przez pożyczkobiorców terminowo. Łączne wynagrodzenie z tytułu odsetek wyniosło 16.972,60 zł. Ww. kwoty pożyczek nie zostały uwzględnione, jako niezbędne koszty działalności wodociągowo-kanalizacyjnej we wnioskach taryfowych.

(dowód: akta kontroli str. 381-396)

1.2.5 Koszty pośrednie.

PWiK w latach 2013-2015 (do 30.06) dokonywało alokacji kosztów pośrednich zgodnie z polityką taryfową. Koszty pośrednie alokowane były na poszczególne działalności gospodarcze oraz na taryfowe grupy odbiorców usług za pomocą współczynników alokacji kosztów ustalonych w oparciu o ewidencję księgową kosztów, prowadzoną zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości w Spółce, zaś koszty działalności pozostałej (innej niż wodociągowo-kanalizacyjna) obciążały tę działalność i nie wpływały na wysokość cen wody i ścieków.

Analiza alokacji kosztów ogólnozakładowych we wniosku taryfowym na lata 2013/2014 dla Gminy Biały Bór wykazała, że:

- wyodrębniono wartość kosztów (zaksięgowanych w 2012 roku, tj. roku obrachunkowym poprzedzającym rok wprowadzenia taryfy) dla działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz pozostałej działalności gospodarczej,
- zastosowano metodę alokacji strukturą przychodów, tj. za pomocą struktury sprzedaży ilościowej wody i ścieków dokonano alokacji wartości kosztów przypisanych do działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na poszczególne obszary działań (obsługiwane rejony/gminy) oraz taryfowe grupy odbiorców usług.

(dowód: akta kontroli str. 197-198)

1.2.6 Spłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek.

We wnioskach taryfowych Spółka ujęła odsetki w kwotach: 2.137.551 zł (na rok taryfowy 2013/2014), 764.085 zł (na rok taryfowy 2014/2015), 1.456.211 zł (na rok taryfowy 2015/2016).

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

Kontrola ewidencji księgowej konta 756 – koszty finansowe wykazała, że kwota odsetek zapłaconych w 2013 r. od 3 zaciągniętych kredytów i pożyczek⁴⁷ wyniosła łącznie 2.535.776,80 zł, zaś odsetki wykazane we wniosku taryfowym 2014/2015 nie przekroczyły ww. kwoty i wyniosły 1.764.085,09 zł

(dowód: akta kontroli str. 407-409)

1.2.7 Należności nieregularne.

Stan należności PWiK wzrósł w latach 2012-2014 o 8,3% (369.456,42 zł) i wyniósł na koniec: 2012 r. – 4.468.094,20 zł, 2013 r. – 4.751.855,72 zł i 2014 r. – 4.837.550,62 zł, przy czym stan należności z tytułu dostaw i usług w analogicznym

⁴⁷ Pożyczki z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska (umowa nr 8/07/OW-PO/P) i NFOŚ (umowa nr 352/2007/Wn16/OW-ki-IS/P) oraz kredyt z NFOŚ (umowa 63/2009/Z).

okresie zmniejszył się o 3,8% (120.975,52 zł) i wyniósł na koniec: 2012 r. - 3.199.112,13 zł, 2013 r. - 3.263.921,68 zł i 2014 r. - 3.078.136,61 zł.

Saldo konta 280 - odpisy aktualizujące należności wyniosło na koniec: 2012 r. – 72.843,75 zł, 2013 r. – 77.434,08 zł i 2014 r. – 67.331,22 zł. Kwoty należności nieregularnych ujęte we wnioskach taryfowych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 wyniosły odpowiednio: 18.283 zł, 20.825 zł, 10.063 zł i dotyczyły wyłącznie należności wynikających z działalności wodno-kanalizacyjnej Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 410-412, 422, 436)

Kontrolą objęto działania windykacyjne Spółki wobec 3 dłużników w odniesieniu, do których utworzone zostały odpisy aktualizujące na należności nieregularne na łączną kwotę 7.858,88 zł, z tego w 2012 r. – 1.669,98 zł (9,1% odpisów ujętych we wniosku taryfowym 2013/2014), w 2013 r. – 4.093,40 zł (19,7% odpisów ujętych we wniosku taryfowym 2014/2015) i w 2014 r. - 2.095,50 zł (20,8% odpisów ujętych we wniosku taryfowym 2015/2016). W objętej badaniem próbie kontrolnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 410-412, 442)

PWiK nie posiadało należności przeterminowanych. Przeanalizowano 9 przypadków umorzeń należności nieprzeterminowanych z tytułu dostaw wody i odbioru ścieków na łączną kwotę 7.090,48 zł (średnia należność 787,83 zł) i stwierdzono, że Spółka umarzała należności dłużników w następstwie udokumentowanej (postanowieniem komornika sądowego lub Naczelnika Urzędu Skarbowego w sprawie umorzenia postępowania windykacyjnego) nieściągalności zadłużenia.

(dowód: akta kontroli str. 410-412, 442)

1.2.8 Marża zysku.

PWiK osiągnęło w latach 2013-2015 (do 30.06) zysk z działalności: za 2013 r. 7.008.819,91 zł, za 2014 r. 7.885.071,96 zł i za I półrocze 2015 r. 3.151.655 zł.

(dowód: akta kontroli str. 443-444)

Zgodnie z zapisami polityki taryfowej marża zysku z działalności wodociągowo-kanalizacyjnej określona została na poziomie 2% w celu zabezpieczenia Spółki przed ryzykiem wystąpienia kosztów, których na etapie budowania taryfy nie można przewidzieć. Stawka marży pozostała niezmienna od 2006 roku, tj. od momentu rozpoczęcia przez PWiK działalności na obszarze gmin Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca, Gmina Szczecinek (w części).

(dowód: akta kontroli str. 180, 195, 197)

PWiK we wnioskach taryfowych ujęło na rok taryfowy:

- 2013/2014 marżę zysku w wysokości 2%, zakładając zysk z działalności wodociągowo-kanalizacyjnej 685.716 zł, uzyskując w rzeczywistości w 2013 r. stratę na tej działalności w kwocie 1.324.455 zł (w tym strata na działalności w zakresie dostarczania wody 87.625 zł, odprowadzania ścieków 1.236.830 zł),
- 2014/2015 marżę zysku w wysokości 2%, zakładając zysk z działalności wodociągowo-kanalizacyjnej 677.743 zł, uzyskując w rzeczywistości w 2014 r. stratę na tej działalności w kwocie 364.474 zł (w tym na działalności w zakresie dostarczania wody - zysk w kwocie 109.231 zł, odprowadzania ścieków – strata w kwocie 473.705 zł),
- 2015/2016 marżę zysku w wysokości 2%, zakładając zysk z działalności wodociągowo-kanalizacyjnej w kwocie 696.077 zł – uzyskując w I półroczu 2015 r. stratę na tej działalności w wysokości 739.110 zł (w tym stratę na działalności

w zakresie dostarczania wody w kwocie 272.870 zł, odprowadzania ścieków - w kwocie 466.240 zł).

(dowód: akta kontroli str. 223-225, 443-444)

Głównymi elementami wpływającymi na wysokość zysku osiąganego przez PWiK były wyniki na:

- pozostałej działalności - zysk w kwocie 191.817 zł (2013 r.), 247.611 zł (2014 r.), 15.905 zł (I półrocze 2015 r.),
- pozostałej działalności operacyjnej - zysk w kwocie 7.830.142 zł (2013 r.), 7.848.075 zł (2014 r.) i 3.793.865 zł (I półrocze 2015 r.),
- pozostałej działalności finansowej - zysk w kwocie 311.316 zł (2013 r.), 153.860 zł (2014 r.) i 80.996 zł (I półrocze 2015 r.)

(dowód: akta kontroli str. 423, 437, 444)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że w ramach rozliczeń międzyokresowych, dotyczących dotacji na wytworzenie (lub nieodpłatnie otrzymanie) środków trwałych, równowartość ich umorzeń sfinansowanych z dotacji (7,99 mln zł w 2013 r. oraz 7,69 mln zł w 2014 r.) jest systematycznie odnoszona na pozycję pozostałych przychodów operacyjnych. Dlatego wartości wykazane w rachunku zysku i strat Spółki są przychodem operacyjnym, tj. księgowym prezentowaniem przychodów z tytułu otrzymanej dotacji (w latach poprzednich), rozłożonym w czasie odpowiednim do okresu amortyzacji środków trwałych sfinansowanych tą dotacją. Wielkość tych przychodów w poszczególnych latach odpowiada wielkości amortyzacji środków trwałych w części sfinansowanych z dotacji i ma charakter niepieniężny.

(dowód: akta kontroli str. 141-147)

W sprawie przyczyn straty na działalności wodociągowej i kanalizacyjnej, pomimo założonych przez PWiK zysków przy kalkulowaniu niezbędnych przychodów we wnioskach taryfowych oraz źródeł pokrywania ww. strat, Prezes Zarządu PWiK wyjaśnił m.in. że: *„Spółka oszacowuje niezbędne przychody dla potrzeb obliczenia planowanych taryf w oparciu o wykonanie roku obrachunkowego ustalonego na podstawie ewidencji księgowej, tj. zgodnie z zapisami rozporządzenia ws. taryf. Koszty roku obrachunkowego koryguje o wskaźnik inflacji oraz cen produkcji sprzedanej przemysłu. Jedynie w odniesieniu do kosztów co, do których Spółka posiada 100% pewność, iż zostaną wygenerowane lub nie powstaną, stosuje odniesienie do „planowanych zmian warunków ekonomicznych wpływających na poziom kosztów w roku obowiązywania taryfy” i zamieszcza je lub nie uwzględnia ich w taryfach. Ze względu na sposób kalkulowania taryf, przyczynami występowania strat na działalności wodociągowo-kanalizacyjnej jest spadająca sprzedaż wody i ścieków, na którą Spółka nie ma wpływu oraz konieczność ponoszenia dodatkowych kosztów, których na etapie tworzenia taryf nie można było przewidzieć i uwzględnić, jako uzasadniony koszt. Strata na działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków nie wymaga pokrycia”.*

(dowód: akta kontroli str. 150, 154)

Wskaźnik rentowności sprzedaży⁴⁸ w roku 2013, 2014, 2015 (I półrocze) wyniósł na działalności Spółki odpowiednio: 2,7%, 4,7%, 0,3%, zaś na działalności wodociągowo-kanalizacyjnej: 2,1%, 4,1%, 0,2%.

(dowód: akta kontroli str. 445, 447-492)

⁴⁸ Z raportu biegłego rewidenta wynika, że wskaźnik rentowności sprzedaży netto Spółki (zysk netto do przychodów ze sprzedaży) w 2013 r. wyniósł 17,68% i w 2014 r. 19,51%, zaś wskaźnik rentowności sprzedaży (zysk ze sprzedaży do przychodów ze sprzedaży) wyniósł 2,6% w 2013 r. i 4,7% w 2014 r.

Prezes Zarządu PWiK w sprawie ochrony odbiorców przez nieuzasadnionym wzrostem cen w powiązaniu z osiąganą rentownością na sprzedaży działalności wodociągowo-kanalizacyjnej wyjaśnił m.in., że: „...Spółka w rozumieniu zapisów uzwiós generuje straty.... Rozporządzenie ws. tariff w § 6 precyzuje, niezbędnę przychody dla potrzeb obliczenia tariffowych cen i stawek opłat planowanych na rok obowiązywania tariff ustalane są m.in. w oparciu o: koszty eksploatacji i utrzymania, spłaty rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji lub umorzenia (nie występują w przypadku Spółki), spłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, należności nieregularne i marżę zysku... Rozpatrywanie rentowności w kwestii ochrony odbiorców przez nieuzasadnionym wzrostem cen może mieć miejsce pod warunkiem uwzględnienia wszystkich kategorii kosztów branych pod uwagę przy kalkulacji tariff, tj. również spłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek przy ustalaniu zysku/straty na omawianej działalności, podczas gdy wskaźnik rentowności odnosi się do zysku ze sprzedaży, tj. bez uwzględnienia odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek jak i należności nieregularnych”.

(dowód: akta kontroli str. 141, 148-149)

Po odjęciu od zysku na sprzedaży kosztów odsetek uwzględnianych w tariffach wskaźniki rentowności osiągnęłyby wartości -3,86% (2013 r.) -1,03% (2014 r.) oraz -4,39% (I półrocze 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 445)

Marcin Szybisty Główny Ekonomista Spółki oświadczył, że: „Nieuwzględnienie kosztów odsetek powoduje brak możliwości odniesienia zysku/straty założonej we wnioskach tariffowych do rentowności sprzedaży liczonej zgodnie z wzorami (zysk ze sprzedaży/przychody ze sprzedaży). Spowodowane to jest zaliczeniem kosztów odsetek we wniosku tariffowym do kosztów mających wpływ na poziom zysku ze sprzedaży wody i odprowadzania ścieków. Natomiast w sprawozdaniu finansowym Spółki, zgodnie z ustawą o rachunkowości, koszty odsetek nie uwzględnia się w kosztach sprzedaży, lecz w kosztach finansowych, które nie mają wpływu na osiągnięty wynik ze sprzedaży”.

(dowód: akta kontroli str. 445)

1.3 PWiK w terminie 70 dni przez planowanym dniem wejścia tariff w życie na rok 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016 przedstawiał burmistrzom/wójtom wnioski o ich zatwierdzenie.

Wnioski tariffowe składane w latach 2013-2015 odrębnie Gminie i Miastu Szczecinek zawierały te same dane w zakresie kosztów (pośrednich i bezpośrednich) uwzględnianych w niezbędnych przychodach z działalności wodociągowej i kanalizacyjnej oraz planowanej sprzedaży, pomimo że Miasto Szczecinek i Gmina Szczecinek nie utworzyły związku międzygminnego ani nie zawarły porozumienia międzygminnego w myśl przepisów art. 3 ust. 2 uzwiós, a polityka tariffowa Spółki nie przewidywała takiego sposobu budowania tariff.

(dowód: akta kontroli str. 223-226, 493)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że: „Spółka kalkulując tariffy i dokonując wyboru rodzaju oraz ich struktury uwzględnia lokalne uwarunkowania świadczenia usług, które w przypadku omawianych gmin determinowane są przez jeden spójny i nierozłączny system wodociągowy (jedno wspólne ujęcie wody, sieci wodociągowe przesyłające wodę z miasta do gminy i powrotnie przez rurociągi gminne do miasta) oraz analogiczny system odprowadzania ścieków (z jedną wspólną oczyszczalnią ścieków). Koszty świadczenia usług takiego systemu są wspólne dla odbiorców zlokalizowanych zarówno na obszarze Miasta jak i Gminy Szczecinek. W związku

z powyższym koszty świadczenia usług wodociągowo-kanalizacyjnych zawarte we wnioskach taryfowych uwzględnia się w tych samych wartościach. Nie ma możliwości wyodrębnienia i udokumentowania kosztów dla tego jednego, spójnego i nierozłącznego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego. Zawarcie lub nie zawarcie porozumienia nie jest determinantem wpływającym na powyższy stan. Należy również zauważyć, iż z ustawy nie wynika obowiązek ustanowienia takowego porozumienia, a gminy mają prawo do suwerennego decydowania o sposobie realizowania zadań własnych". (dowód: akta kontroli str. 141, 143)

Andrzej Wdowiak ws. braku w polityce taryfowej opisu przyczyn wspólnego obliczania taryf dla Miasta Szczecinek i Gminy Szczecinek wyjaśnił, że: „...w przedmiotowej polityce, która opracowana została na potrzeby Spółki (i jest dokumentem wewnętrznym) w oparciu o obowiązujący porządek prawny, wielokrotnie wskazywany jest fakt, iż Spółka dokonuje wyboru rodzaju i struktury taryfy uwzględniając lokalne uwarunkowania świadczenia usług. Dla Spółki oraz wójta i burmistrza, rad miasta i gminy - stwierdzenie powyższe jest zrozumiałe i nie ma konieczności dokonywania rozszerzenia zapisu w zakresie technicznych uwarunkowań świadczenia usług".

(dowód: akta kontroli str. 150, 153)

Ceny i stawki opłat brutto dla największej grupy odbiorców (I grupa taryfowa), tj. gospodarstw domowych oraz innych podmiotów, zużywających wodę na cele socjalno-bytowe (rozliczanych w oparciu o wskazania wodomierza głównego co 1 miesiąc) zawarte we wnioskach taryfowych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie (rok taryfowy) /Rejon	cena wody (zł/m ³)	stawka abon.	cena wody (zł/m ³)	stawka abon.	cena wody (zł/m ³)	stawka abon.
	2013/2014		2014/2015		2015/2016	
Barwice	13,04	3,26	12,58	3,10	12,20	3,15
Biały Bór	9,60	3,81	9,46	3,14	10,48	3,06
Borne Sulinowo	7,62	3,70	7,32	3,15	7,78	3,20
Grzmiąca	10,05	3,87	10,27	3,74	10,78	3,78
Szczecinek	3,35	3,05	3,38	2,88	3,34	2,86
Wyszczególnienie (rok taryfowy) /Rejon	cena ścieki (zł/m ³)	stawka abon.	cena ścieki (zł/m ³)	stawka abon.	cena ścieki (zł/m ³)	stawka abon.
	2013/2014		2014/2015		2015/2016	
Barwice	22,38	3,69	22,67	3,38	22,59	3,42
Biały Bór	19,60	4,06	17,58	3,34	22,26	3,36
Borne Sulinowo	15,40	4,08	15,63	3,51	17,14	3,59
Grzmiąca	28,12	4,22	27,87	4,09	30,07	4,11
Szczecinek	8,70	3,67	8,41	3,45	8,35	3,40

(dowód: akta kontroli str. 587-588)

Ceny pobierane przez PWiK za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków w latach 2013-2015 dla mieszkańców obsługiwanej przez spółkę części Gminy i Miasta Szczecinek były identyczne, pomimo że obciążenie sieci, rozmieszczonej na terenie ww. gmin było skrajnie różne. Na dzień 31.12.2014 r. ilość sprzedanej przez PWiK wody na 1 m bieżący sieci w Gminie Szczecinek wyniosła 1,05 m³, a w Mieście Szczecinek wyniosła 10,96 m³ (była blisko 11-krotnie wyższa), zaś ilość odprowadzonych przez PWiK ścieków w Gminie Szczecinek na 1 m bieżący sieci wyniosła 0,55 m³, a w Mieście Szczecinek 12,87 m³ (około 23 razy więcej).

(dowód: akta kontroli str. 494)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że dla Miasta Szczecinek i części obsługiwanej Gminy występuje jeden zamknięty pierścieniowy system wodociągowy miejsko-wiejski (Miasto Szczecinek, Gmina Szczecinek), który zaopatrywany jest wodą z jednego, wspólnego ujęcia wody zlokalizowanego w m. Szczecinek. Woda kierowana jest sieciami będącymi własnością Spółki, lecz położonymi w obrębie miejscowości Szczecinek do odbiorców Gminy Szczecinek i dalej (zwrótnie) sieciami będącymi własnością Spółki, lecz położonymi w obrębie Gminy Szczecinek do odbiorców Miasta Szczecinek. Występuje też jeden spójny system kanalizacyjny miejsko-wiejski, z którego ścieki od odbiorców w Gminie Szczecinek kierowane są sieciami będącymi własnością Spółki posadowionymi w obrębie Gminy Szczecinek do Miasta Szczecinek, ale też Miasta Szczecinek poprzez sieci Gminy Szczecinek, do sieci leżącej po stronie miasta i do oczyszczalni ścieków wybudowanej w obrębie m. Szczecinka. Według Prezesa Zarządu Spółki podział administracyjny dla systemu wodociągowo-kanalizacyjnego nie stanowi w tym przypadku znaczenia, nie jest też żadnym wyróżnikiem podlegającym analizie, jest to dla systemu kolejna dzielnica mniej lub bardziej zaludniona, o większym lub mniejszym zagęszczeniu infrastruktury, o większych lub mniejszych średnicach nominalnych, ale bez wątplenia stanowi jeden system. Równie dobrze można by było pokusić się o przeprowadzenie cząstkowej analizy długości sieci w stosunku do sprzedaży dla wybranych dzielnic miasta i przyjąć tezę, że w tej dzielnicy powinny obowiązywać inne taryfy. Równie dobrze można by było wykonać analizę długości sieci w stosunku do sprzedaży dla klienta na początku systemu wodociągowo-kanalizacyjnego jak i jego końcu oraz przyjąć zasadę różnicowania taryf większych dla odbiorców na końcu sieci, a mniejszych na początku. Spółka zgodnie z rozporządzeniem ws. taryf zobligowana jest sporządzić taryfy w oparciu o ewidencję księgową i przypisać koszty świadczenia usług w oparciu o dostępność danych odnoszących się do poszczególnych rodzajów kosztów oraz możliwość wyodrębniania kosztów dla ich właściwej alokacji. Nie jest możliwym rozdzielnie i udokumentowanie kosztów jednego systemu, w którym przepływy mediów są wzajemnie zależne. Ponadto szereg zdarzeń zachodzących np. na sieciach Miasta Szczecinek może być uwarunkowany działaniem sieci lub działaniem odbiorców – z obszaru Gminy Szczecinek i odwrotnie zachodzące zdarzenia na sieci w Gminie Szczecinek mogą odzwierciedlać działania w obszarze Miasta Szczecinek. Wskaźnik obciążania wyliczony odrębnie dla jednego systemu wod-kan ma charakter jedynie statystyczny, który nie odzwierciedla faktycznie zachodzących procesów w omawianym systemie i dlatego winien być liczony łącznie”. Prezes Zarządu PWiK wyjaśnił również, że: „...obciążenie sieci dotyczy sprzedaży mediów, a nie przepływu, który w przypadku istniejącego systemu jest zdecydowanie większy (media z miasta płyną do gminy i dalej do miasta). A zatem nie ma takiej możliwości aby w omawianym przypadku nawet w teorii różnicować taryfy w oparciu o różnicę obciążenia sieci. Obowiązujące prawo również nie daje takiej możliwości, bowiem ustawodawca wskazuje, iż taryfowa grupa odbiorców usług jest to grupa odbiorców wyodrębnionych na podstawie charakterystyki zużycia wody lub odprowadzanych ścieków, warunków zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a także na podstawie sposobu rozliczeń za świadczone usługi. Charakterystyka zużycia wody jest taka sama, warunki są takie same oraz sposób rozliczeń jest adekwatny....

(dowód: akta kontroli str. 150, 152-153)

1.4 Taryfy dla Miasta i Gminy Szczecinek (na lata 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016) dla gmin Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca (na rok 2014/2015) weszły w życie na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy tj. na podstawie uchwały rady gminy, zaś taryfy dla gmin Biały Bór, Borne Sulinowo, Grzmiąca (na lata 2013/2014, i 2015/2016) oraz gminy Barwice (na lata 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016)

weszły w życie na podstawie art. 24 ust. 8 uzwoiś, tj. bez uchwały rady gminy o ich zatwierdzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 493)

1.5 Taryfy za rok 2013/204, 2014/2015, 2015/2016 Spółka ogłaszała zgodnie z wymaganiami art. 24 ust. 9 uzwoiś. Taryfy obowiązywały 1 rok, tj. od - 1.05.2013 r. - 30.04.2014 r.⁴⁹, 1.05.2014 r. - 30.04.2015 r.⁵⁰ oraz 1.05.2015 r. - 30.04.2016 r.⁵¹

(dowód: akta kontroli str. 493)

1.6 PWiK nie odpisywało strat wody w pozostałe koszty operacyjne. Spółka rachunkowo całość kosztów produkcji wody ujmowała na koncie kosztów wytworzenia wody. Straty wody ograniczono z 13% w 2013 r. do 10,3% w I półroczu 2015. Całkowite straty wody w latach 2013 - 2015 (I półrocze) przedstawia poniższe zestawienie.

Rejon	2013	2014	2015 półrocze	2013 [m3]	2014 [m3]	2015 półrocze
Barwice	15,6%	11,5%	10,0%	46 337	33 977	14 760
Biały Bór	22,3%	13,2%	11,5%	53 717	28 391	10 346
Borne Sulinowo	18,5%	14,7%	13,8%	82 278	55 564	25 594
Grzmiąca	22,8%	24,6%	16,1%	40 023	45 998	14 692
Szczecinek	9,4%	9,4%	8,9%	185 147	177 095	80 112
RAZEM	13,0%	11,5%	10,3%	407 501	341 024	145 504

(dowód: akta kontroli str. 495)

Andrzej Wdowiak m.in. wyjaśnił, że: „...przekazana w 2006 r. przez gminy na rzecz PWiK infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna była w katastrofalnym stanie technicznym, a generowane straty na sieciach wodociągowych oscylowały w granicach 40%. Spółka niezwłocznie podjęła działania służące minimalizacji strat, ... dzięki którym w każdej z gmin udało się w znaczącym stopniu zredukować straty wody, nie mniej jest to proces, który wymaga czasu i pieniędzy. ...W skład działań minimalizujących straty wchodzi m.in.: strefowanie sieci wodociągowej ze zdalnym odczytem przepływu i ciśnienia (szybka lokalizacja dzielnicy z niemiernym rozbiorem), analiza minimalnych nocnych przepływów, wyszukiwanie i lokalizacja wycieków z wykorzystaniem sprzętu specjalistycznego (geofon, permalogi, akustyczny korelator szumów) regulacja ciśnienia, stopniowe testowanie sieci wodociągowej w strefach, modernizacja awaryjnych odcinków sieci wodociągowej (wymiana wyeksploatowanych odcinków), szybkie usuwanie awarii. ...W rejonie Grzmiąca⁵² wycieki wody są lokalizowane i usuwane sukcesywnie. Na przełomie 2014-2015 przeprowadzono kompleksową lokalizację i usuwanie wycieków w rejonie Grzmiąca. Wycieki wody ujawniono na terenie całej gminy. Największy wkład procentowy miały jednak wycieki wody z sieci Wielawino, gdzie wykonano remont uszkodzonych odcinków sieci wodociągowej. Efektem tej ostatniej operacji jest obniżenie strat w rejonie Grzmiąca z 24,63% na koniec 2014 do 16,1% za pierwsze półrocze 2015 r. ... W latach 2013-2015 Spółka wykonała zadania, które wpłynęły na ograniczenie strat wody do poziomu poniżej 15%...”,

(dowód: akta kontroli str. 141, 143-144)

1.7 PWiK poniosło w latach 2013-2014 koszty z tytułu podwyższonych opłat za korzystanie ze środowiska⁵³ w kwotach 14.186,55 zł (2013 r.) i 3.267,80 zł (2014 r.).

⁴⁹ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2013 do 21.04.2014

⁵⁰ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2014 do 21.04.2015

⁵¹ Dla Gminy Borne Sulinowo od 22.05.2015 do 21.04.2016

⁵² Największe straty wody.

⁵³ z ujęcia w m. Przeradz, gmina Grzmiąca.

Spółka wykazała ww. koszty (skorygowane o zmianę stawek opłat za korzystanie ze środowiska) we wnioskach taryfowych 2014/2015 i 2015/2016 dla Gminy Grzmiąca w wysokości odpowiednio: 14.625,84 zł oraz 3.314,82 zł.

(dowód: akta kontroli str. 496)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że: „...nieuzyskanie przez Spółkę pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych nie było kwestią zaniedbania. Przebudowa wraz z rozbudową istniejącej stacji uzdatniania wody w m. Przeradz⁵⁴ była realizowana w oparciu o warunki kontraktowe tzw. „Żółty FIDIC”, w ramach Projektu (Kontrakt XXIX). Uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego wymaga sporządzenia operatu, którego wymogi określa art. 132 ustawy z dnia 18.07.2001 r. Prawo wodne⁵⁵. Spełnienie wymogów zawartych w art. 132 pw wymaga natomiast zakończenia procesu inwestycyjnego. Pozwolenie na wykonanie robót budowlanych polegających na przebudowie budynku SUW Przeradz zostało wydane przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku 21.07.2009 r. Pozwolenie na przebudowę istniejącej stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej (część technologiczna inwestycji) zostało wydane przez Wojewodę Zachodniopomorskiego 11.05.2010 r., jednak względu na zmianę trasy projektowanej sieci wodociągowej oraz przesunięcia fundamentów pod zbiorniki retencyjne 22.02.2011 r. uzyskano zmianę tego pozwolenia.... Niezależnie o dynamiki procesu inwestycyjnego w sierpniu 2010 r. przystąpiono do sporządzania operatu wodnoprawnego na pobór wód podziemnych z ujęcia w m. Przeradz i w dniu 24.11.2010 r. wykonawca złożył w Starostwie Powiatowym w Szczecinku stosowny wniosek wraz z załączonym operatem wodnoprawnym. W dniu 2.12.2010 r. Starosta Szczecinecki wszczął postępowanie administracyjne w przedmiotowej sprawie. W toku prowadzonego postępowania ustalono, że jedną ze stron postępowania (ostatni władający nieruchomością⁵⁶) była osoba zmarła, a postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku zostało umorzone. Z uwagi na powyższe Starosta Szczecinecki postanowieniem z 6.07.2011 r. zawiesił postępowanie administracyjne w przedmiotowej sprawie i wystąpił do Sądu Rejonowego w Szczecinku o wyznaczenie kuratora (spadku po zmarłym), który został ustanowiony 14.06.2013 r. Po wznowieniu postępowania, 14.03.2014 r. wydano decyzję - pozwolenie wodnoprawne”.

(dowód: akta kontroli str. 141, 147-148)

1.8 Analiza wniosku taryfowego dla Gminy Biały Bór na lata 2015/2016 wykazała, że koszty, które były przyjmowane do taryf według wielkości osiągniętych w roku obrachunkowym poprzedzającym wprowadzenie nowych taryf odpowiadały wielkościom ujętym na kontach rachunkowych w tym okresie i podlegały korekcie zgodnie z prognozowanym średniorocznym wskaźnikiem cen towarów i usług.

(dowód: akta kontroli str. 197-198, 446)

1.9 PWiK we wnioskach o zatwierdzenie taryf przyjmowało ilości planowanej sprzedaży wody/ścieków na poziomie niższym w stosunku do ilości faktycznie zrealizowanej w roku poprzedzającym złożenie wniosku. Faktycznie wykonanie wody sprzedanej w roku obrotowym (lata 2013-2015 I półrocze) do planu (według wniosków o zatwierdzenie taryf na lata 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016⁵⁷) wyniosło odpowiednio: 95,4%, 99,9% i 97%.

(dowód: akta kontroli str. 497-498)

⁵⁴ Dalej „SUW Przeradz”.

⁵⁵ Dz.U.2015, poz. 469. Dalej „pw”.

⁵⁶ Nr 172/1 w obrębie ewidencyjnym Przeradz, gmina Grzmiąca.

⁵⁷ Przyjęto 50% planu.

1.10 W latach 2013-2015 (do 30.06) PWiK stosowało obniżone opłaty dla odbiorców za dostarczaną wodę i odprowadzanie ścieki o kwoty (dopłat) zadeklarowane przez Gminy (Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo i Grzmiąca) w treści uchwał rad gmin, niezależnie od wpływu dopłaty na rachunek bankowy Spółki. Ww. dopłaty zgodnie z postanowieniami uchwały⁵⁸ Zgromadzenia Wspólników z 4.12.2006 r. miały być przekazywane przez Gminy w terminie 30 dni od daty otrzymania od Spółki informacji o wysokości należnej dopłaty. W przypadku nieterminowej zapłaty należności z ww. tytułu Spółka prowadziła ewentualne działania windykacyjne wobec poszczególnych gmin, naliczając odsetki za nieterminową spłatę.

(dowód: akta kontroli str. 197-198, 499-526)

Poniższe zestawienie przedstawia zadeklarowane przez gminy kwoty dopłat do 1 m³ wody i ścieków dla I grupy taryfowej.

Wyszczególnienie (rok taryfowy) /Rejon	cena wody (zł/m ³)	cena wody (zł/m ³)	cena wody (zł/m ³)
	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Barwice	4,90	4,44	3,00
Biały Bór	4,03	3,96	3,96
Borne Sulinowo	2,20	1,90	1,91
Grzmiąca	2,29	2,51	2,51
Szczecinek	0,00	0,00	0,00
Wyszczególnienie (rok taryfowy) /Rejon	cena ścieków (zł/m ³)	cena ścieków (zł/m ³)	cena ścieków (zł/m ³)
	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Barwice	15,82	16,11	14,01
Biały Bór	7,14	6,13	6,13
Borne Sulinowo	2,48	2,71	3,70
Grzmiąca	15,24	14,99	15,99
Szczecinek	0,00	0,00	0,00

(dowód: akta kontroli str. 587, 589)

W latach 2013-2015 (do 30.06) Gminy dokonały zapłaty na rzecz Spółki z tytułu dopłat:

- Gmina Barwice – 2.733.226,12 zł (2013 r.), 2.821.902,12 zł (2014 r.), 1.772.303,62 zł (I półrocze 2015 r.),
- Gmina Biały Bór – 934.629,37 zł (2013 r.), 1.422.354,09 zł (2014 r.) i 428.535,06 zł (I półrocze 2015 r.),
- Gmina Borne Sulinowo – 1.046.469,23 zł w 2013 r., 972.200,88 zł w 2014 r., 721.014,21 zł (I półrocze 2015 r.),
- Gmina Grzmiąca – 1.298.908,60 zł w 2013 r., 1.406.856,27 zł w 2014 r., 806.964,73 zł (I półrocze 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 527-539)

W ww. okresie Gminy zapłaciły łącznie kary z tytułu nieterminowej zapłaty ww. dopłat w kwotach 15.066,49 zł⁵⁹ (2014 r.) i 3.577,08 zł⁶⁰ (2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 540)

⁵⁸ ws. zasad realizacji dopłat za dostarczaną wodę i odprowadzane ścieki.

⁵⁹ 13.937 – Biały Bór, 1.129,49 – Borne Sulinowo.

⁶⁰ 2.302,88 – Borne Sulinowo, 1.247,20 zł – Grzmiąca.

1.11 Subsydiowanie skrośne.

Analizę w zakresie eliminowania subsydiowania skrośnego, zgodnie z wymogami § 3 pkt 1 lit. c rozporządzenia ws. taryf, przeprowadzono na przykładzie opracowania taryf na lata 2013/2014 dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla grup nr 1 i nr 2 odbiorców z terenu Gminy Biały Bór.

PWiK celem eliminowania subsydiowania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków w Gminie Biały Bór opracowało taryfę wieloczołową, tj. zawierającą cenę za 1m³ dostarczonej wody (odprowadzanych ścieków) i stawkę opłaty abonamentowej, niejednolitą, tj. zawierającą różne dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców ceny za 1m³ dostarczonej wody i odprowadzanych ścieków (zróżnicowane ze względu na wielkość opłaty za korzystanie ze środowiska) oraz różne stawki opłaty abonamentowej (zróżnicowane ze względu na warunki rozliczeń z uwzględnieniem wyposażenia nieruchomości w przyrządy i urządzenia pomiarowe). Wyodrębniono 13 taryfowych grup odbiorców wody i 5 grup w zakresie działalności kanalizacyjnej, w tym:

- działalność wodna - grupy taryfowe nr 1⁶¹ i nr 2⁶² cechują się jednakową charakterystyką zużycia wody, a zatem jednakową ceną za 1 m³ oraz różną stawką opłaty abonamentowej, skalkulowaną na podstawie kosztów usługi rozliczenia, odczytu oraz gotowości z zastrzeżeniem § 13 ust. 4. rozporządzenia ws. taryf, tj. dla odbiorców grupy 2 opłata abonamentowa nie zawiera kosztów tzw. gotowości, które są właściwe dla grupy 1.

- działalność kanalizacyjna - grupy taryfowe nr 1⁶³ i nr 2⁶⁴ cechują się jednakową ceną za 1 m³ ścieków oraz różną stawką opłaty abonamentowej, skalkulowaną na podstawie kosztów usługi rozliczenia, odczytu oraz gotowości z zastrzeżeniem § 13 ust. 4 rozporządzenia ws. taryf, tj. dla odbiorców grupy 2 opłata abonamentowa nie zawiera kosztów tzw. gotowości, które są właściwe dla grupy 1.

Koszty rozliczenia i odczytu są właściwe dla wszystkich ww. grup taryfowych i obciążają opłatę abonamentową.

(dowód: akta kontroli str. 157-158, 197-198)

1.12 Średnia miesięczna wartość brutto faktur wystawionych przez PWiK na 1 gospodarstwo domowe wyniosła dla rejonu:

- Barwice - 78,79 zł (2013 r.), 80,89 zł (2014 r.) i 91,21 zł (2015 r. – I półrocze),
- Biały Bór – 122,58 zł (2013 r.), 124,23 zł (2014 r.) i 146,97 zł (2015 r. – I półrocze),
- Borne Sulinowo - 149,03 zł (2013 r.), 137,32 zł (2014 r.) i 141,58 zł (2015 r. I półrocze),
- Grzmiąca - 110,23 zł (2013 r.), 112,62 zł (2014 r.) i 118,31 zł (2015 r. – I półrocze),
- Szczecinek – 112,67 zł (2013 r.), 114,02 zł (2014 r.) i 112,43 zł (2015 r. I półrocze),

(dowód: akta kontroli str. 541)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1. NIK zwraca uwagę, że utrzymaniu sieci wodociągowo–kanalizacyjnej służą przeprowadzane remonty, których koszt jest ujmowany w taryfach, a działalność inwestycyjna przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego w zakresie

⁶¹ Gospodarstwa domowe oraz inne podmioty zużywające wodę na cele socjalno-bytowe, rozliczani w oparciu o wskazania wodomierza głównego, co 1 miesiąc, na rzecz których Spółka świadczy również usługi w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.

⁶² Gospodarstwa domowe oraz inne podmioty zużywające wodę na cele socjalno-bytowe, rozliczani w oparciu o wskazania wodomierza lokalowego, co 1 miesiąc, na rzecz których Spółka świadczy również usługi w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.

⁶³ Odbiorcy usług z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków rozliczani w oparciu o wskazania wodomierza głównego albo urządzenia pomiarowego, co 1 miesiąc, na rzecz których Spółka świadczy również usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

⁶⁴ Odbiorcy usług z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków rozliczani w oparciu o wskazania wodomierza lokalowego co 1 miesiąc, na rzecz których Spółka świadczy również usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Ustalone
nieprawidłowości

Uwagi dotyczące badanej
działalności

pokrytym środkami własnymi, kredytem i pożyczką finansowana jest poprzez ujęcie jej kosztów w taryfach.

Działanie polegające na ujmowaniu w taryfach amortyzacji środka trwałego sfinansowanego środkami bezzwrotnymi było przedmiotem m.in. dwóch orzeczeń Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego⁶⁵, w których treści wskazano, że w majątku przedsiębiorstwa zajmującego się zbiorowym dostarczaniem wody i odprowadzaniem ścieków (skarżącego) „znalazł się ekwiwalent dotacji w postaci określonych środków trwałych. Nie powstały one ze środków własnych skarżącego, do których rozporządzenie nie zalicza dotacji. Wszelkie związane z nimi koszty nie podlegają dlatego rozliczeniu z odbiorcami usług, w tym koszty wynikające z amortyzacji.” Sąd stwierdził, że w kosztach ww. przedsiębiorstwa „należało uwzględnić amortyzację, lecz pomniejszoną o równoważność dotacji”.

Do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia przez Naczelny Sąd Administracyjny sposobu ujmowania w taryfach amortyzacji zasadne jest, zdaniem NIK, zachowanie ostrożności w planowaniu uzasadnionych kosztów stanowiących podstawę ustalania wysokości taryf.

2. Zdaniem NIK, niezbędne jest zachowanie zgodności polityki inwestycyjnej PWiK z Planem rozwoju sieci uchwalonym przez Rady Gmin – Wspólników PWiK. W związku z tym, zasadne jest ujmowanie w planie inwestycyjnym oraz realizowanie tylko tych inwestycji, które wynikają z WPRiM.
3. Spółka nie zrealizowała inwestycji w łącznej kwocie 1.387 tys. zł, które były ujęte w WPRiM i przewidziane do realizacji w latach 2013-2015 (do 30.06). Przepis art. 21 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 15 ust. 1 uzwiós stanowi, że przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane zapewnić budowę urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, ustalonych przez gminę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w zakresie uzgodnionym w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Spółka przygotowana była do realizacji zadań statutowych w zakresie dostaw wody i odbioru ścieków. Taryfy kalkulowane były na podstawie kosztów faktycznie poniesionych w roku poprzedzającym rok taryfowy z uwzględnieniem planowanych zmian w roku obowiązywania taryf. Wnioski taryfowe przedkładane były Burmistrzom (Wójtom) 6 obsługiwanych przez PWiK gmin terminowo i zawierały wszystkie wymagane dane.

2. Przeznaczenie zysku z działalności wodociągowo – kanalizacyjnej na zadania niezwiązane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.

Opis stanu faktycznego

2.1 We wnioskach taryfowych Spółka wskazała planowany zysk brutto na sprzedaży na rok taryfowy: 2013/2014 w wysokości 685.716 zł; 2014/2015 w wysokości 677.743 zł; 2015/2016 w wysokości 696.077 zł.

(dowód: akta kontroli str. 223-225, 423, 437, 443-444)

⁶⁵ Nr II SA/Wr 713/14 z 30.12.2014 r. skład 3 sędziów: sędzia NSA Andrzej Wawrzyniak, sędziowie WSA: Mieczysław Górkiewicz, Ireneusz Dukiel, orzeczenie nieprawomocne;
Nr II SA/Wr69/14 z 10.04.2014 r. skład 3 sędziów: sędzia NSA Andrzej Wawrzyniak, sędziowie WSA: Mieczysław Górkiewicz, Władysław Kulon, orzeczenie nieprawomocne.

Wynik finansowy brutto⁶⁶ osiągnięty przez Spółkę na działalności wodociągowo – kanalizacyjnej wyniósł w roku: -1.324.455 zł (2013 r.), -364.474 zł (2014 r.) oraz -739.110 zł (I półrocze 2015r.). (dowód: akta kontroli str. 223-225, 443-444)

Wynik finansowy brutto na całokształcie działalności⁶⁷ wyniósł w: 2012 r. 6.219.952,85 zł; w 2013 r. 7.008.819,91 zł; 2014 r. 7.885.071,96 zł; w I półroczu 2015 r. 3.151.655 zł.

(dowód: akta kontroli str. 423, 437, 443-444)

Andrzej Wdowiak wyjaśnił, że na wysokość zysku wpływ miały przychody operacyjne w kwocie 7,99 mln zł (2013 r.) oraz 7,69 mln zł (2014 r.), będące odzwierciedleniem przychodów z tytułu otrzymanej dotacji (w latach poprzednich), rozłożonym w czasie odpowiednim do okresu amortyzacji środków trwałych sfinansowanych tą dotacją. Wielkość tych przychodów w poszczególnych latach odpowiada wielkości amortyzacji środków trwałych w części sfinansowanych z dotacji i ma charakter niepieniężny.

(dowód: akta kontroli str. 141-147)

Zysk netto za rok 2012, 2013, 2014 przeznaczony został przez Zgromadzenie Wspólników na kapitał zapasowy. W okresie objętym kontrolą nie został on rozwiązany.

(dowód: akta kontroli str. 197-197, 542-545)

W latach 2013-2015 RN corocznie przedkładała Zgromadzeniu Wspólników pisemne sprawozdanie z wyników oceny sprawozdań Zarządu z działalności oraz sprawozdania finansowego. RN wyrażała pozytywne opinie o sprawozdaniach Zarządu z działalności Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 546-560)

Ustalone
nieprawidłowości

W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że zgodnie z wolą Wspólników wypracowane zyski prawidłowo przeznaczane były na kapitał zapasowy.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Wobec niestwierdzenia nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

⁶⁶ Bez uwzględnienia podatku dochodowego od osób prawnych.

⁶⁷ Zysk netto (po uwzględnieniu podatku dochodowego od osób prawnych) wyniósł 5.156.334,85 zł (2012 r.), 6.210.443,91 zł (2013 r.) i 6.948.815,96 zł (2014 r.).

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 30 grudnia 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler

Maciej Mikulski
specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis